

PROJECT 'NETWERK DORPEN EN ARMOEDEBESTRIJDING' (2012-2013)

- PROJECTEVALUATIE EN TOEKOMSTPERSPECTIEVEN -

Het project Zorgnetwerken en armoedebestrijding is een initiatief van

In samenwerking met

RESULTATEN NAJAAR 2013
OCMW-RAAD, 09 JANUARI 14

A. SITUERING

“Een zorgnetwerk is een samenwerking, een netwerk als het ware, tussen het lokaal bestuur, een lokale vrijwilligersploeg en de lokale verenigingen en sleutelfiguren. Alle partners slaan de handen in elkaar om in de directe nabijheid, in het dorp of de wijk, de meest kwetsbaren op te sporen en hun de nodige hulp, ondersteuning en informatie te geven (2008, Draaiboek Zorgnetwerken).”

Hoe kunnen deze zorgnetwerken worden ingezet in de ondersteuning van mensen in armoede? Dit was de kernvraag bij de opstart van het project ‘Zorgnetwerken en Armoedebestrijding’ in de dorpen rondom Ieper. Het opzet was om verdiepend te werken binnen de groep van senioren, die Netwerk Dorpen toen reeds bereikte, maar daarnaast ook de doelgroep te verbreden naar kwetsbare gezinnen, kinderen en jongeren.

Vooraleer van start te gaan, was het noodzakelijk de knelpunten, noden, behoeften en uitdagingen in kaart te brengen om zodoende deze ervaringen om te zetten in praktijkinitiatieven. Na gesprekken met zowel beleid, diensten, verenigingen als kwetsbare groepen in Ieper en deelgemeenten bleek de klemtoon te liggen op volgende thema’s:

- 1) Proactief werken: het belang om zelf de stap te zetten naar kwetsbare mensen en voldoende het aanbod aan dienstverlening bekend te maken.
- 2) Ontmoeting: tegemoetkomen aan eenzaamheid, isolement, gebrek aan sociaal contact via het creëren van een laagdrempelige en vrijblijvende ontmoetingsplaats.
- 3) Administratie: hulp en ondersteuning bij het ordenen van papieren, het invullen van aanvraagformulieren en andere administratieve zaken.
- 4) Gezonde voeding

Vanuit deze signalen werd geopteerd om een maandelijks dorpsmoment te organiseren in Vlamertinge. Alhoewel eerdere ervaringen aantoonde dat deze dorpskern geen evidente context zou zijn, werd toch geopteerd om het dorpsmoment op te starten in de grootste deelgemeente. Immers, een analyse van het cijfermateriaal van het Steunpunt Sociale Planning (2011) toonde aan dat in deze deelgemeente de grootste noden aanwezig waren.

B. EVALUATIE DOELSTELLINGEN EN PERSPECTIEVEN OP DE TOEKOMST

Sinds mei 2012 wordt maandelijks een dorpsmoment georganiseerd voor de inwoners van Vlamertinge, waar men elkaar op een laagdrempelige manier kan ontmoeten voor een kop koffie en een losse babbel. In dit onderdeel gaan we dieper in op de doelstellingen die bij aanvang van het project voorop werden gesteld en de mate waarin deze al dan niet werden behaald.

1. Doelstellingen en evaluatie

- *Het dorpsmoment stimuleert het sociaal contact tussen de inwoners, wat een positief effect heeft op de sociale binding in Vlamertinge. Het laat dorpsinwoners toe om elkaar te ontmoeten op een laagdrempelige manier voor een kop koffie en een losse babbel.*

Het dorpsmoment had tijd nodig om bekendheid te verkrijgen bij de inwoners van Vlamertinge. Maar na 1,5 jaar werking zien wij een stijging in het aantal aanwezigen. Gemiddeld waren er **7,5 aanwezigen** met als **minimum 1** en als **maximum 16** (mei 2012-december 2013) aanwezigen.

Momenteel hebben we een vaste groep inwoners die het dorpsmoment regelmatig bezoekt. De groep groeide van 11 regelmatige bezoekers van het dorpsmoment (meer dan 1 keer aanwezig) in 2012 tot 16 in 2013 (zie onderstaande tabel). Toch merken we dat nog heel wat bezoekers **éénmalig** deelnamen aan het dorpsmoment. Dit betekent dat een aantal bezoekers afkomen op de inhoud van infosessies van het dorpsmoment: met de

behandelde thema's werd dus ingespeeld op **noden en behoeften** die leven bij de inwoners. Anderzijds bemoeilijkt dit de **sociale cohesie**. Om de contacten tussen inwoners te versterken, is het een meerwaarde dat inwoners elkaar op regelmatige basis ontmoeten. We kunnen een verschil waarnemen tussen oud en jong senioren: waar jongsenioren vooral belang hechten aan de invulling van activiteiten, staat voor de oudere bezoekers het sociaal contact en de ontmoeting voorop. We merken dat deze ontmoeting een sterke nood is, **aanvullend op het aanbod van de seniorenverenigingen** in Vlamertinge.

#KEREN AANWEZIG	AANTAL PERSONEN	
	2012	2013
1	15	20
2	1	5
3	3	1
4	3	4
5	3	1
6	2	3
7...		1
12		1
TOTAAL (aantal verschillende personen aanwezig op het dorpsmoment)	24	36

In 2013 werden ook een aantal activiteiten ruimer bekend gemaakt buiten Vlamertinge. Deze inspanning bleef niet zonder resultaat: waar in 2012 slechts **1 bezoeker** niet woonachtig was in Vlamertinge gaat dit in 2013 over **9 bezoekers**.

- *Op het dorpsmoment kunnen inwoners terecht voor informatie en advies met betrekking tot elke vraag, zorg of probleem. Via het dorpsmoment worden mensen met vragen en noden opgespoord en toegeleid naar de gepaste hulp- en dienstverlening.*

Het dorpsmoment is een **laagdrempelig aanspreekpunt voor hulpvragen**. Naarmate het initiatief beter bekend raakte bij inwoners, werd een stijging van het aantal hulpvragen waargenomen. In 2012 kwamen op 8 maanden tijd 16 hulpvragen binnen via het dorpsmoment. Bij 10 hulpvragen volgde een huisbezoek, de 6 andere hulpvragen werden afgehandeld tijdens het dorpsmoment. In 2013 werden opnieuw 18 hulpvragen gesteld tijdens het dorpsmoment, bij 9 van deze hulpvragen volgde een huisbezoek. De verschillende thema's die hierbij aan bod kwamen, zijn de volgende: info over energiepremies, het sociaal verwarmingsfonds, klusjes en tuinonderhoud, sociale huisvesting, telefoonfactuur, poetshulp met dienstencheques, VREG-analyse energiefactuur, ...

Daarnaast wordt via de overdracht van informatie omtrent allerhande thema's **pro-actief** gewerkt. Op die manier pikken de bezoekers heel wat informatie op, alsook via de hulpvragen die worden gesteld door andere aanwezigen.

- *Het aanbod van Netwerk Dorpen en het dorpsmoment werd op een pro-actieve en preventieve manier bekend gemaakt via gerichte huisbezoeken in Vlamertinge. Deze huisbezoeken zijn tevens momenten waarop signalen worden opgevangen.*

Samen met **vrijwilligers** werd het dorpsmoment actief bekend gemaakt bij: alleenstaande senioren (65+) – najaar 2012, alleenstaande ouders – najaar 2012 en gezinnen met kinderen tussen 3 en 12 jaar – voorjaar 2013. We zien het resultaat van deze inspanning duidelijk in een sterkere stijging van het aantal hulpvragers en het aantal hulpvragen in Vlamertinge in vergelijking met de andere deelgemeentes van Ieper (zie grafiek in bijlage).

Deze sterke investering in een ruime bekendmaking via verschillende kanalen (huisbezoeken, verenigingen en lokale pers) heeft met andere woorden niet enkel impact op het dorpsmoment, maar ook op de ruimere dienstverlening van Netwerk Dorpen die hierdoor breder bekend raakt.

Algemeen werd een stijging van het aantal hulpvragen vastgesteld over alle deelgemeenten. Vlamertinge kende hierbij de sterkste groei, voor 2012 +107%, voor 2013 +71% ten opzichte van 2011 (zie cijfers onderstaande tabel). De doelstelling: "Het aantal hulpvragen door inwoners uit Vlamertinge neemt jaarlijks, naar aanleiding van de bekendmaking van het dorpsmoment en de dienstverlening van Netwerk Dorpen, met 1/4de toe ten opzichte van het jaar 2011", werd dus ruimschoots gerealiseerd.

	AANTAL HULPVRAGERS			AANTAL HULPVRAGEN		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
BOEZINGE	15	15	21	22	22	25
BRIELEN	2	5	7	3	8	12
DIKKEBUS	29	15	19	62	29	46
ELVERDINGE	12	13	15	16	22	25
HOLLEBEKE	5	6	5	15	14	8
SINT-JAN	5	8	9	10	10	11
VLAMERTINGE	24	59	60	39	81	67
VOORMEZELE	7	9	11	15	22	15
ZILLEBEKE	24	24	24	43	37	41
ZUIDSCHOTE	2	0	1	4	0	1
IEPER-CENTRUM	2	14	21	3	14	22
ANDERE GEMEENTEN	7	6	2	7	3	1
TOTAAL	134	174	195	239	262	274

Maar ook de **regelmatige aanwezigheid** van de netwerkcoördinator in Vlamertinge heeft een positieve invloed. Immers, dit vertrouwde gezicht zorgt dat mensen sneller een hulpvraag durven stellen, maar ook dat nieuwe cliënten sneller de stap durven zetten naar de dienstverlening van Netwerk Dorpen. Voor 2012 kwamen 35% van de nieuwe cliënten uit Vlamertinge, voor 2013 is dit 30%. De vooropgestelde doelstelling om het aantal gekende cliënten van Netwerk Dorpen in Vlamertinge jaarlijks met 1/4de te laten toenemen ten opzichte van het jaar 2011, naar aanleiding van de bekendmaking van het dorpsmoment en de dienstverlening van Netwerk Dorpen, werd eveneens gerealiseerd.

- *Het dorpsmoment met zijn aanbod aan informatie, ontspannende en vormende activiteiten wordt op een participatieve manier uitgebouwd.*

Bij het opstellen van de planning werd steeds bijzondere aandacht besteed aan een divers aanbod van informatieve, ontspannende en vormende activiteiten. Hierbij werd zo veel mogelijk rekening gehouden met de ideeën en wensen van onze bezoekers. Een aantal van de activiteiten vonden dus plaats op hun vraag. De inhoud en het tijdstip van de activiteiten werd gecommuniceerd en, waar mogelijk, overlegd met lokale verenigingen. Een overzicht van de activiteiten met in het vet de aangevraagde activiteiten:

Mei 2012 – Startactiviteit	December 2012 – Koffienamiddag (kerst)	Juli 2013 - Infosessie: een gezonde levenssfeer in nabije omgeving
Juni 2012 – Bingonamiddag	Januari 2013 – Film ‘Verdwaald in het geheugenpaleis’ (dementie)	Augustus 2013 - KUBB spel
Juli 2012 – Voordracht over gevelkapelletjes Vlamertinge	Februari 2013 – Infosessie Vlaamse bouwpremies	September 2013 - Mólky spel
Augustus 2012 – Quiz over Vlamertinge	Maart 2013 – Infosessie digitale televisie en telefonie	Oktober 2013 - Infomoment woningaanpassingen
September 2012 – kookactiviteit (bakken)	April 2013 - Digitale week: proefles gsm gebruik	November 2013 - Infomoment rouwverwerking
Oktober 2012 - Educatief spel: Huisje Weltevree (valpreventie)	Mei 2013 - Lentewandeling	December 2013 – Koffienamiddag (kerst)
November 2012 - Infomoment over energie	Juni 2013 - Infomoment: wat doen als je partner overlijdt?	

- *Naast senioren doen ook inwoners van Vlamertinge uit andere leeftijdscategorieën beroep op de dienstverlening van Netwerk Dorpen.*

Netwerk Dorpen bereikte in 2012 een iets jonger publiek in vergelijking met vroeger. Het betreft voornamelijk jong-senioren (60-74 jaar). Maar ook in de categorie -65jarigen merken we een stijging: waar anno 2011 nog 22,4% jonger was dan 65 is dit eind 2013 25,6% (jonger dan 65j + onbekend). In Vlamertinge lag dit aantal in 2013 nog een klein beetje hoger, namelijk 26,7%.

De doelstelling om ook (alleenstaande) ouders toe te leiden naar het dorpsmoment werd tot dusver niet gerealiseerd. Eveneens deden onvoldoende (alleenstaande) ouders uit Vlamertinge beroep op de dienstverlening van Netwerk Dorpen (2012: 2 / 2013: 1).

- *Voor zowel het dorpsmoment als de huisbezoeken wordt beroep gedaan op vrijwilligers. Deze vrijwilligers zijn in staat om, met ondersteuning door de netwerkcoördinator, het dorpsmoment en de huisbezoeken mee te organiseren en op een goede manier om te gaan met maatschappelijk kwetsbare groepen en signalen te capteren en door te geven.*

Het dorpsmoment wordt momenteel ondersteund door 2 vrijwilligers. Daarnaast zijn er 9 vrijwilligers actief in Vlamertinge voor huisbezoeken in het kader van het dorpsmoment en de verjaardagsbezoekjes. Deze investering in **persoonlijke contacten**, via huisbezoeken samen met vrijwilligers, bevordert de sociale cohesie in Vlamertinge en heeft een positieve invloed om het sociaal netwerk van inwoners.

Hoewel vrijwilligers een grote meerwaarde vormen met betrekking tot de praktische ondersteuning en de signaalfunctie ervaren we tevens de noodzaak van de aanwezigheid van een professional tijdens het dorpsmoment. De aanwezigheid van een **vast en vertrouwd aanspreekpunt** zorgt ervoor dat signalen en hulpvragen snel worden opgevangen.

2. Punten van verbetering

Ondanks de positieve evoluties zijn er een aantal punten, waar verder moet op worden ingezet, namelijk:

- Er is een stijging waar te nemen in het **gemiddeld aantal aanwezigen** tijdens het dorpsmoment. Toch is een blijvende investering in bekendmaking via diverse kanalen noodzakelijk om dit gemiddelde omhoog te trekken.

- Ondanks de inspanningen (huisbezoeken, contact met scholen, overleg jeugdopbouwwerker Ieper-Vlamertinge) om ook **(alleenstaande) ouders** toe te leiden naar het dorpsmoment en de dienstverlening van Netwerk Dorpen blijft dit tot dusver zonder veel resultaat. Het aanbod van het dorpsmoment sloot minder aan bij hun leefwereld. Het is dan ook moeilijk om de combinatie te maken tussen senioren en gezinnen met kinderen. Bovendien vraagt het de nodige tijd en inspanning om het vertrouwen te winnen van kwetsbare groepen.
- Een **minimale professionele ondersteuning** blijft noodzakelijk. Het is niet mogelijk om dit initiatief draaiende te houden met enkel vrijwilligers. Deze blijvende personeelsinvestering vormt tegelijkertijd ook een sterkte, zoals hierboven reeds geschetst.
- De **relaties met het onderwijs en het verenigingsleven** in Vlamertinge bleven tot dusver onvoldoende benut. Meer samenwerking is noodzakelijk.

C. BESLUIT EN VOORSTEL VERDER PLAN VAN AANPAK

Met uitzondering van een aantal verbeteringspunten kunnen we stellen dat de doelstellingen die bij aanvang van het project werden opgesteld grotendeels werden behaald. Gezien deze **positieve evaluatie** lijkt het ons een meerwaarde het dorpsmoment te continueren. Dit was ook het signaal dat de 12 regelmatige bezoekers gaven tijdens het dorpsmoment van 11/12/13. Daarnaast beklemtonen de bezoekers van het dorpsmoment ook zelf de meerwaarde die het dorpsmoment voor hen heeft:

“Wat moet ik de hele dag thuis zitten doen? Ik zie niet elke dag iemand. Je bent er eens uit als je naar hier komt. Je kan toch ook niet de hele dag tv kijken.”

“Iedereen is hier welkom en schuift bij aan de ene grote tafel, dat maakt het gezellig.”

“Ik ben ook lid van Okra, maar daar is de groep veel groter, heeft iedereen zijn vaste plek ... en je zal het geweten hebben als je op een ander zijn stoel gaat zitten ...”

“Je hoort hier nog eens iets nieuws over premies of hulp aan huis.”

Ten slotte vertoont dit initiatief zeer concrete aanknopingspunten met betrekking tot de recente denkoefening omtrent de **uitbouw van een mobiele werking van de dienstencentra in samenwerking met het zorgnetwerk**.

Ons voorstel is dan ook het dorpsmoment in zijn huidige bestaande vorm verder te zetten in afwachting van de ruimere denkoefening omtrent deze mobiele werking. Indien we het dorpsmoment immers tijdelijk stopzetten, zullen heel wat extra inspanningen moeten worden geleverd om dit opnieuw leven in te blazen. Het lijkt ons meest efficiënt de bestaande contacten en bekendheid van het initiatief warm te houden in afwachting van een eventuele integratie van het dorpsmoment in een mobiele werking.

Wij voorzien een **personeelsinvestering van de netwerkcoördinator van 2 dagen per maand** om het dorpsmoment verder te zetten in zijn huidige vorm: 0,5 dagen per maand - aanwezigheid op het dorpsmoment en 1,5 dagen per maand - voorbereiding dorpsmoment en bekendmaking. Dit betekent dat er geen extra inspanningen worden geleverd ten aanzien van kwetsbare gezinnen en met betrekking tot een intensieve samenwerking (wel communicatie) met lokale verenigingen. De initiatieven ten aanzien van kwetsbare gezinnen vinden voor een stuk ook hun weg via de jeugdopbouwwerkster die actief is in Ieper.

In de uitwerking van de activiteiten voor het dorpsmoment kan worden ingespeeld op themaweken (vb. week GGZ, de digitale week, de week van de valpreventie,...). Op die manier kadert de activiteit van het dorpsmoment in preventieve acties die reeds worden georganiseerd met betrekking tot het gezondheidsbeleid en worden werkingskosten tot een minimum herleid door beroep te doen op het bestaande aanbod.

BIJLAGE

